

היכלי תורה

ערש"ק ואתחנן י אב תשס"ט ♦ דף היומי בבלי: בבא מציעא צו ירושלמי: שבועות טו

שיעורי
תורה

נושאי הדף בעלון

- לימוד לפי רצון התלמיד או הרב.....בבא מציעא צו
- מלמד תינוקות, הנוטע לבני המדינה, המקיז להם דם והסופר שלהם כשאיילה בבעלים דמו.....בבא מציעא צו
- מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע.....בבא מציעא צח
- שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים.....בבא מציעא צח
- אבד עגיל מתוך שניים.....בבא מציעא צט
- הני שקולאי.....בבא מציעא צט
- ספק אם הבכור נולד ברשות הישראל.....בבא מציעא ק
- נטילת המזוזה כשיוצא מבית שכור.....בבא מציעא ק
- הנחת המזוזה בבית מזוזה מהודרת.....בבא מציעא קא
- קדיש יתום בשנה מעוברת.....בבא מציעא קב
- שילוח הקן בקן המזומן אצלו.....בבא מציעא קב
- השכיר בית וירא משכנות גוי אלם.....בבא מציעא קג
- כפתור ופרח.....עמוד 5

ויצונו ה' אלקינו לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו..

הרבה מן האיסורים שהזירה התורה מלעשותם, גם אלולא ציווי התורה היו בני אדם פורשים מהם מחמת מיאוסם, כמו אכילת נבלות שקצים ורמשים. וכבר אמרו חז"ל (עירובין ק:): אילמלא לא ניתנה תורה, היינו למדים צניעות מחתול וגזל מנמלה ועריות מיונה ודרך ארץ מתרנגול. אלא שאותן מצוות עצמן, כאשר אנו מקיימין אותן מפני שציווה עליהן הקדוש ברוך בתורתו, אזי שכרן מרובה יותר ויותר, לפי שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה (בבא קמא פז:).

בזאת נוכל לבאר את הפסוק 'ויצונו ה' אלקינו לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלקינו' ובכלל המצוות ציותה אותנו גם דברים אשר הם 'לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה', היינו דברים שגם אלולא נצטונו בהם היינו מקיימים אותם מפני שהם טובים וישרים לכל הולך בדרך ישר, הטעם שציווה אותנו התורה בהם הוא 'וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו', היינו ששכר רב מובטח לנו כאשר נעשה את המצוות הללו מפני ציווי הבורא עלינו, ולא מפני הכרעת השכל.

ע"פ ברכת טוב

סָבָא לומד דף היומי בְּ שֶׁל עֵץ וְהֶדָר, אָבָא
מכין את השעור עם שֶׁל עֵץ וְהֶדָר, אָבְרָהָמִי
לומד בְּיִשְׁיבָה שֶׁל עֵץ וְהֶדָר וְיַעֲקֹבִי לומד
הֶלְכָה בְּ עֵץ וְהֶדָר.

גם יולדים מגיע

עֵץ וְהֶדָר

צבא מליעא לז

לימוד לפי רצון התלמיד או הרב

בסוגיין. אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר. וברש"י (ד"ה שאיל) פירש, 'רבינו נשאל לנו למלאכתנו, ללמוד לנו תורה, שיושב ומלמד לנו תורה כל היום, ואם נשאל ממונו בהמה ומתה נהיה פטורים מכח שאלה בבעלים. וענה להם רבא אדרבה 'אתון שאילתון לי'. ופירש רש"י (ד"ה אתון) שאילתון למלאכתי שכשאני חפץ להתחיל במסכת אחרת שלא תשתכח ממונו אין אתם יכולים למחות בידי.

בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' צב) נשאל ע"י בעל האמרי אמת זצ"ל שסוגיא זו סותרת לדברי הגמ' בע"ז (ט). שאין אדם לומד אלא במקום שלבו חפץ, ובסוגיין משמע שהרב יכול להכריח את התלמיד ללמוד מה שהרב רוצה.

ותירץ הארץ צבי שיש לדייק בדברי רש"י שכתב (ד"ה אתון) כשאני חפץ להתחיל במסכת אחרת שלא 'תשתכח ממני', והיינו רק מפני שרוצה להתחיל במסכת כדי שלא תשתכח ממונו, והיינו כדי שלא יעבור על הלאו של השוכח דבר אחד ממשנתו, לכן יכול להכריח את התלמיד ללמוד איפוא שהוא רוצה.

ועוד תירץ שאם הרב לבו חפץ בלימוד מסכת אחרת ותלמידו רוצה מסכת אחרת יש לדון ש'חיי קודמים' כיון דלא גרע חיי עולם מחיי שעה. ולפי"ז מתרץ בפשיטות שבגמ' ע"ז מדובר כשהרב אין לו לימוד מסויים ואז התלמיד קודם וקובע איפוא ללמוד, אבל כשהרב חפץ באיזה מסכתא אזי חיי של הרב קודמים, ויכול ללמוד איפוא שהוא רוצה. וע"ע במכתבי תורה (סי' צז), ובשו"ת בית ישראל (סי' ב), שדנו בעניין זה.

[על דברי ה'ארץ צבי ש'חיי קודמים' יש לציין לדברי המקנה (הקדמת הספר אות מג) שכתב על דברי הגמ' בחגיגה (ט:): אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו, 'שהרב בשעה שמלמד לתלמידו להסבירם בפנים יפות אל יחשוב באותה שעה תועלת עליות עצמו, כי חשבו עליות עצמו הוא מניעת עליות תלמידו וצריך להיות כאותה שעה כמלאך הנקרא עומד].

מלמד תינוקות, הנוטע לבני המדינה, המקיז להם דם והסופר שלהם כשאילה בבעלים דמו

מלמד תינוקות, והנוטע לבני המדינה, והמקיז להם דם, והסופר שלהם, כל אלו וכיוצא בהם, יום שהוא יושב בו לעשות במלאכתו, אם השאיל או השכיר לאחד מאלו שהוא עוסק במלאכתם הרי זה שמירה בבעלים, ואפילו פשע בה השומר פטור. אבל הוא ששאל או שכר מהם, חייב, שאינם שאולים לו. ויש אומרים שבזמן הראוי למלאכה, אף על פי שאינם עסוקים בה, לפי שאינו רשאי להשמט מהמלאכה ההיא בכל עת שצריכים לו, הוי לגביהו שאלה בבעלים, אפילו אם צריך לתת לו שכר, מכל מקום מוכרח הוא לעשות לו מלאכתו, מידי דהוה אשותפים ששכרו שכיר חדש או שנה, דבכל שעה הוי שאלה בבעלים לכל אחד מהם.

צבא מליעא לח

מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע

מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע, משלם, והתובע אינו צריך לישבע, אלא אם ירצה הלוה יחרים סתם על מי שנוטל ממונו שלא כדין. אבל אם השיבו חמשים לויתי ממך ופרעתך וחמשים האחרים איני יודע אם לויתי אם לאו, ישבע היסת שפרע החמשים ושאינו יודע מהחמשים שתבעו בהם.

שאל שתי פרות חצי היום בשאלה וחצי היום בשכירות

שאל שתי פרות, חצי היום בשאלה וחצי היום בשכירות, המשאיל אומר בזמן השאלה מתה, והלה אומר אחת מתה בזמן השאלה והאחרת איני יודע, מתוך שאינו יכול לישבע ישלם השתים.

אם מסר לו שלשה פרות שתיים שאולות ואחת שכורה

וכן אם מסר לו שלשה פרות, שתיים שאולות ואחת שכורה, והמשאיל אומר שתיים השאולות הן שמתו, והשואל אומר אחת השאולה מתה ודאי אבל השניה שמתה איני יודע אם השאולה האחרת או השכורה, מתוך שאינו יכול לישבע, שהרי אומר איני יודע, ישלם השתים.

שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים

שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים, פטור, שהשכירות תלוי בשאלה. אבל אם שכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים, או שאלה בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים, או שכרה בבעלים, כל אלו ספק שמירה, בבעלים הוא. וי"א דאם שכרה בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים מקרי שמירה בבעלים.

יש אומרים שאם שכרה בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים, הוה שניה בבעלים כמו הראשונה, אבל אם ראשונה שלא בבעלים ושניה בבעלים, אין הראשונה גוררת את השניה להיות שלא בבעלים.

השואל פרה מחבירו ושלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד שלוחו או ביד עבדו

השואל פרה מחבירו, ושלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד שלוחו או ביד עבדו, אפי' שלחו לו ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו של שואל, ומתה קודם שתכנס לרשות השואל, הרי זה פטור. ואם אמר לו השואל שלחה לי ביד בני או ביד עבדי או ביד שלוחי או ביד בנך או ביד עבדך העברי או ביד שלוחך, או שאמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בנך או עבדך או ביד שלוחך או ביד בני או ביד עבדי העברי או ביד שלוחי, ואמר לו השואל שלח, ושלחה ומתה בדרך, הרי זה חייב. שלחה לו המשאיל ביד עבדו הכנעני אע"פ שאמר לו השואל שלח ומתה פטור מפני שידו כיד רבו ועדיין לא יצאה מרשות המשאיל.

צבא מליעא לט

אבד עגיל מתוך שניים

בדברי גאונים (כלל צו סי' נח) דן בראובן שהשאיל לשמעון ב' נזמי זהב ושניהם שוים מאה זוז ונאבד אחד מהם והאחת לעצמה אינה שוה אלא שלשים מאחר ואין לה בן זוג ותובע המשאיל סך שבעים זהובים והשואל טוען שא"צ לשלם אלא חמישים זהובים. והעלה שהשואל מחוייב לשלם כל ההפסד דהיינו שבעים זהובים.

בהסכמת השואל ומשיב לספר הנ"ל כתב להוכיח לספק זה ממה שאמרו בסוגיין 'האי מאן דגזול חביצא דתמרי מחבירו משלם חמישים נכי חדא, א"ל רב ביבי בר אביי אמאי משלם חמישים נכי חדא נימא ליה אנא חדא חדא הוה מזבנינא להו, אמר רב הונא בריה דרב יהושע שמיין בית סאה באותה שדה תנן'. והיינו שבמזיק מקילים. ולפי"ז מבואר שבשומר מחוייב לשלם כל מה ששוה וממילא חייב לשלם כל ההפסד.

ובספר קול אליהו (ח"א חו"מ סי' יד) דן במעשה שהיה בעיר קושטא בבעה"ב שנתן נזמי און לסרסור למכרם, ואמר הסרסור שנאבד אחד מהם ונשבע שאינה ברשותו, ובא לשלם מביתו כיצד ישלם, דהדבר ידוע דבהיותם שלמים שני נזמים שוים יותר מכשהם נפרדים, דשניהם כאחד טובים, ובדין זה נתעצמו רבני העיר קושטא והשיב ה'קול אליהו' צריך לשלם על האבודה כמו שמו אותה בהיותה בעולם אם שמו אותם בחיים ישלם כ"ה על הנאבדת שהרי אומר לו בעה"ב הפסדתני כ"ה שהייתי לוקח עליה והוכיח כן מסוגיין שרק לגבי מזיק מקילו בזה. ועיין בשו"ת רב פעלים (ח"ג חו"מ סי' ח) שדן בכיוצא בזה.

עשיית מעקה על השוכר או המשכיר

בסוגיין מבואר שהשוכר חייב לבנות מעקה, וכך נפסק בשו"ע (חו"מ סי' שיג ס"ב), ולדעת הרבה פוסקים הוא מן התורה, (עיין פת"ש חו"מ סי' תכז סק"ב).

אמנם כתב החקרי לב (חו"מ סי' תכז) שבהשכרה פחות משלשים יום הוא ספק אם חייב השוכר ולא יברך, ועיין בשד"ח (הכללים אות מ"י קצה). ובמקומות נופש או בית מלון כתב בספר מנוחת אמת (עמוד קסו) שנראה שחיוב התשלומים הוא על המשכיר, כמבואר ברמ"א (חו"מ סי' שיג ס"ב) שהולכים אחר המנהג וכאן על דעת שיהא שם מעקה שכרו.

הני שקולאי

הסבל ששבר חבית של יין לחנוני ונתחייב לשלם, והרי הוא שוה ביום השוק ד' ובשאר ימים ג', אם החזירו ביום השוק חייבים להחזיר חבית של יין או ישלמו לו ארבע, והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק, אבל אם היה לו יין, מחזירין לו שלשה. ואם החזירו לו בשאר ימים, מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה טורח במכירתה ופגם הנקב שהיה נוקב החבית, וכן כל כיוצא בזה. אבל רוב המפרשים חולקים וסבירא להו בהפך שאם שבר בשאר הימים משלם ג', ואם שברו ביום השוק, אם בא לפורעו בשאר הימים צריך ליתן לו ארבע ואינו נפטר אם רוצה ליתן לו חבית אחר של יין, אבל אם בא לפורעו ביום השוק יכול להחזיר לו חבית אחר של יין, והוא שאין לו יין אחר למכור בשוק, אבל אם יש לו יין אחר הרי הוא אצלו כשאר ימים וצריך ליתן לו דמי היין.

צבא מליעא ק

ספק אם הבכור נולד ברשות הישראל

בשו"ת מהרש"ם (ה"ג סי' שסד) נשאל בדבר אחד שהיתה לו פרה מבכרת רועה בשדה בריחוק מקום, ובאחד הימים נזכר שצריך למכרה לגוי כדי שהבהמה שתולד לא תהיה ברשותו בקדושת בכור, אך כיון שלא היה אפשרות להקנות את הבהמה בקנין משיכה מכר אותה במעות קדימה במזומן, ובתקיעת כף, ונוסף לזה העמיד לו ערב שיתן לו הבהמה.

לאחר כמה ימים שלח המוכר נכרי אחד אחר הפרה, ואמר הרועה לשליח שהבהמה ילדה, אמנם יש ספק אימתי ילדה הבהמה האם קודם המכירה לגוי ואין בה קדושת בכורה, או אח"כ ויש בה קדושת בכורה.

בתשובתו כתב המהרש"ם, שמלבד מה שנחלקו האחרונים אם קנין כסף ותקיעת כף בלא משיכה מועילים להפקיע בכורה, בנידון זה יש גם ספק אם המכירה היתה קודם הלידה או אח"כ, ולכן כתב להתיר ע"י שעכו"ם יטיל בו מום.

בשו"ת מהר"ם שיק (סי' שייב) דן גם בנידון כזה, וכתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיין המחליף פרה בחמור וילדה, ואינו יודע אם קודם המשיכה ילדה או אח"כ, אמרינן יחלקו ומחשיבים דבר זה לספק, ועיי"ש שהאריך בזה ולמעשה פסק שהוא ספק קדושת בכור.

נטילת המזוזה כשיוצא מבית שכור

בשו"ע (יו"ד סי' רצא ס"ב) פסק המחבר, השוכר בית מחבירו, השוכר חייב לקבוע בה מזוזה, וכשיצא לא יטלנה בידו. ואם שכר הבית מעובד כוכבים, או ששכרו לעובד כוכבים, נוטלה ויוצא. הרמ"א הוסיף בשם הב"י שאם הקפיד על מעותיה, השני צריך לשלם לו.

וכתב בעצי זית (ח"ב סי' לב) שהדין שלא יטול הוא דוקא באינו צריך מזוזה, אבל אם צריך הוא למזוזה למקום אחר ואין בעל הבית פורע לו מותר ליטול, ואם פורע לו דמי המזוזה אסור ליטול.

ובספר דעת קדושים (בוטשאטש, יו"ד שם סק"א) כתב, שמותר להחליף המזוזה כשיוצא, לתת מזוזה שאינה חשובה כ"כ במקום המזוזה החשובה שנכתבה ע"י סופר מובהק, ואין בזה חשש לכו"ע, ובפרט שיכול לומר שמוציאה בכדי לבדקה, ושוב יתן האחרת שאינה מסופר מובהק.

כן פסק גם בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סי' קי) כדעת הדעת קדושים, והוסיף, שכיון שאף לדברי הברכי יוסף (שם, הו"ד בפ"ת שם סק"ז), בזה נכנס וזה יוצא, כשבאותו זמן שהוא מוציא המזוזות בא שוכר שני, ורוצה זה להוציא מזוזתו, וזה להכניס את שלו, אין הטעמים הנאמרים כאן לאיסור, ורק אסור משום לא פלוג לפי דעתו עיי"ש, א"כ כדאי הגה"ק בעל הדעת קדושים ז"ל הנ"ל לסמוך עליו להקל.

אולם בשו"ת הלל אומר (יו"ד סי' קפג) פסק להחמיר בנידון זה שאין להזיז המזוזות ממקומם, ובפרט במקום שיש חשש סכנה. ועיין בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סי' מד) ובשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' קס) מה שכתבו בענין זה.

צבא מליעא קא

הנחת המזוזה בבית מזוזה מהודרת

בסוגיין מבואר שאפשר לקבוע את המזוזה ב'גובתא דקניא', כלומר בקנה חלול. בתוס' (ד"ה בגובתא) ביארו שמניחים את המזוזה בקנה כדי שלא תתקלקל מלחות הכותל.

כך גם נפסק ב**שו"ע** (יו"ד סי' רפט ס"א) בא לקבעה יניחנה בשפופרת של קנה או של כל דבר ויקבענה במקומה, והלבוש ביאר הטעם שנותנים המזוזה בשפופרת של קנה כדי שלא תפתח גלילתה ותתקלקל מהרה.

והנה ב**פתחי תשובה** (סק"ב) כתב בהנהגת החסיד הגר"א ז"ל כתב, לא יכרוך המזוזה בקלף וכדומה שלא יהא חוצץ בין המזוזה למזוזות הבית, וצ"ע.

וב**ערוך השולחן** (שם סי"ט) כתב, שדברי הגר"א הם תימה רבתי, לבד שבכל הפוסקים אינו כן, עוד קשה איך יקבע מסמרים במזוזה עצמה ומה שייך חציצה, הרי הכל בטל לכותל, ומי גרוע הנייר שהמזוזה כרוכה בה או השפופרת של עץ או של מתכת מהעצים או האבנים של עצם מזוזת הבית, וכמו שמזוזת הבית אינה חציצה כמו"כ בית המזוזה עצמה אינה חציצה, וברור שהשומע שמע וטעה.

בביאור על מסכת מזוזה מבעל הדרך אמונה (סי' נו) כתב בשם **החזו"א**, שמעולם לא אמר כן הגר"א ואינו אלא טעות, שהרי בסוגיין מבואר בפירוש שנותנים המזוזה בתוך קנה של עץ.

בספר **עמק ברכה** הביא דברי הגר"א ותמה עליו, אבל הסיק שדבריו מסתמא הם עפ"י קבלה ומסוד ה' ליראיו.

וב**שו"ת מהר"ם שיק** (יו"ד סי' רפח) הביא דברי הגר"א, וכתב שהוא נוהג כאשר ראה ממוריו ורבותיו וצ"ל, וכאשר פשט המנהג בכל ישראל לכרוך המזוזה בקלף או ליתנה בארגז המיוחד לה לקבוע במסמרים, והאריך בנתינת ד' טעמים לשבח מנהג. וע"ע **בדברי מלכיאל** (ח"ה סי' ס"ה), **בערך ש"י** (יו"ד סי' רפט) וב**שו"ת מנחת יצחק** (ח"י סי' צה) מה שכתבו בזה.

בענין זה יש לציין לדברי ספר **נהר מצרים** (הלכות מזוזה) שכתב, ראוי לכל ירא שמים להדר במצות מזוזה ולכבדה, כי הלא היא גדולה ממצות ספר תורה, כי שתי פעמים נשנית אזהרתה בתורה יותר ממצות כתיבת ס"ת שנאמרה רק פעם אחת, וכבודה היא להניחה בתוך נרתיק יפה ולא להניחה בתוך חתיכת קנה וכיוצא, והלא יבוש האדם ויכלם כי לכלי ביתו הוא מחזר לפארם וליפותם אף כי הבל המה, על אחת כמה וכמה במצות מזוזה אשר המלך ה' צבאות כביכול הוא שומר אותנו מבחוץ ואנו עבדיו יושבים מבפנים ההיפך ממלכי בשר ודם להבדיל, ובזמן הזה בעיר קודש ירושלים ת"ו, אומני ישראל אשר בתוכה עושים תיקי מזוזה יפים מאד מעצי זית וכזה ראה וקדש הן לקדושת מקומם.

וב**דעת קדושים** (סי' רפט ס"א אות א) מבואר, ששייך זה אלי ואנוהו לעשות למזוזה תיק של כסף וזהב להידור מצוה, אלא שאין מדקדקין בכך משום חשש גניבת התיק.

צבא מליעא קב

קדיש יתום בשנה מעוברת

במשנה, השכיר לו לחדשים ונתעברה השנה נתעברה למשכיר. ב**שו"ת דודאי השדה** (סי' מח) כתב להוכיח מכאן, שגם בשנה מעוברת נוהגים להפסיק לומר קדיש בשבוע הראשון של החודש השנים עשר, ולא חודש לפני היארצייט, והולכים לפי החדשים ולא לפי השנה, משום שכל מקום שכתוב 'חדשים' הכוונה חדשים דוקא, וביאר שהרי הטעם שמפסיקים לומר קדיש בשבוע הראשון של החודש השנים עשר, הוא כדי שלא יעשה את אביו ואמו ח"ו רשעים, שהרי מובא בגמ' (שבת לג:) משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש, וממילא אין הבדל בין שנה מעוברת לשאינה מעוברת, שהרי הולכים רק אחר החדשים.

וב**שו"ת בית יצחק** (יו"ד ח"ב סי' קנז) נשאל, שהגאון מהרש"ק ציוה לבנו ולתלמידו שיאמרו קדיש אחריו י"ג חודש, אם מותר לעשות כן שהרי יחשבוהו השומעים לרשע ואולי אינו יכול למחול על בזיונו, וכתב, תמהתי על הגאון וצ"ל שאף אם החזיק עצמו לרשע הא משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש, ואף לענין אבילות בשנה מעוברת נפסק ב**שו"ע** (יו"ד סי' שצא ס"ב) שמותר לאחר י"ב חודש, וא"כ מה הענין של י"ג חודש.

וכתב אמנם לאחר העיון צדקו דבריו, שהרי במשנה (עדיות פ"ב מ"י) מבואר שלומדים מהפסוק (ישעיה סו כג) 'והיה מדי חודש בחדשו' שמשפט רשעים שנים עשר חודש, ופירש הראב"ד שמשמע באותו חודש עצמו כגון מניסן לניסן או מתשרי לתשרי, ולפי"ז גם חודש העיבור בכלל, [אמנם זה כתב לדחות שאולי מדובר ברוב שנים שאינם מעוברות], וכן בתוס' (חגיגה כז. ד"ה פושעי) מבואר שמשפט רשעים בגיהנם שנה תמימה.

ולענין השאלה כתב, שבשנת העיבור יאמרו קדיש י"ב חודש, ולא יאמרו שהוא רשע כיון שלא עברה שנה תמימה וכהמשנה בעדיות, ובחדש הי"ג יתפללו לפני העמוד, אבל לא יאמרו קדיש יתום רק הקדיש השייך לשליח צבור, עיי"ש. וע"ע ב**שו"ת דברי מלכיאל** (ח"ד סי' צ).

שילוח הקן בקן המזומן אצלו

קן המזומן אצלו, כגון יונים שדרכן ליגדל עם בני אדם בבתים, ואווזים ותרנגולים שקננו בבית, פטור משלוח הקן. אבל יונים הגדלים בשובך או בעלית הגג, וצפרים שקננו בכלי חרס הבנוי בכתלים אשר שם הצפרים מקוננות, או ציפורים שקננו בבורות, וכן אווזים ותרנגולים שקננו בפרדס, חייב בשילוח הקן. כל זה בתנאי שלא הוגבהה האם מעל הביצים כלל, מהרגע שהיטלה את הביצים. אבל אם הוגבהה האם מעליהם, אם המקום שבו נמצא הקן שייך לו, זכתה לו חצירו והרי זה מזומן, ופטור.

השכיר לשנה ונתעברה השנה

המשכיר בית לשנה בסכום ידוע ונתעברה השנה, נתעברה לשוכר. השכיר לחדשים, נתעברה למשכיר. הזכיר לו חדשים ושנה, בין שאמר לו: דינר לחדש שנים עשר דינר בשנה, בין שאמר לו: שנים עשר דינר לשנה דינר בכל חודש, הרי חדש העיבור של משכיר, שהקרקע בחזקת בעליה. אבל מי ששכר מלמד לבנו ואמר ליה שני לשונות כאלו, והמלמד למד עמו חדש העיבור, אין צריך לשלם לו חדש העיבור.

צבא מליעא קג

השכיר בית וירא משכנות גוי אלם

בשו"ת משפט צדק (מלמד, ח"ב סי' לא) דן בארוכה במי שהשכיר בית לזמן קצוב, ותחת הבית היתה חנות מושכרת לישראלים, ולאחר זמן בא עכו"ם אלם והוציא את הישראלים מהחנות בחזקה ואף בלי רשות בעל החנות, והניח שם סחורותיו.

ועכשיו בא שוכר הבית וטוען שרוצה להסתלק משכירות הבית, מפני שירא משכנות הגוי האלם שתחת ביתו שמא יפול משהו מביתו על העכו"ם או על נכסיו ויעליל עליו. והמשכיר טוען שמכיון שהשכירו לזמן קצוב אינו יכול לחזור בתוך הזמן, ועוד שהרי השוכר יכול להשתמש בשאר חלקי הבית שאינם מעל חנותו של הגוי, ועוד טוען המשכיר שיש הרבה חנויות סמוכות לשם שלפעמים משכירים אותם לעכו"ם, ונמצא שעלה על דעת השוכר שיתכן שגם חנות זו ישכור עכו"ם, ועל דעת כן שכר את הבית.

ועל זה משיב השוכר שאי אפשר להשגיח שלא יפלו מים על חנותו של העכו"ם, ולא עלה על דעתו שיכנס עכו"ם לחנות שתחתיו מפני שהיתה מושכרת לישראלים לזמן שהוא שכר הבית, ואפילו שיש קצת חנויות שמושכרות לעכו"ם ושאר השכנים אינם חוששים, הוא חושש, ועוד שעכו"ם זה הוא גבר אלם שנכנס בחזקה, וגם ידוע שהוא רשע ומעליל עלילות רבות.

בתשובתו כתב המשפט צדק, שלכאורה טענת המשכיר נכונה שיכול להשתמש בשאר החדרים, ואע"פ שע"כ יצטרך להשתמש בדוחק מ"מ הרי מצינו בחוכר שדה שדיניו דומים לשוכר, שאע"פ שנתוסף לו טורח, כיון שיכול לתקן הקלקול חייב בכל שכרו, ואפילו אם נאמר שמחמת חשש העכו"ם אי אפשר לדור כלל בבית, מ"מ כיון ששכרו לזמן קצוב אינו יכול לחזור בו.

אלא שחזר ודחה שהדין המבואר לגבי חוכר שדה שאין יכול לחזור בו אף אם נתוסף לו טורח, היינו רק מפני שמתחלה נכנס על דעת כן שיתכן שיהיה שם עוד טירחה ודרכו בכך ואין שם אלא טירחה יתירה, אבל השוכר בית, על דעת להשתמש בכולה שוכר, ועוד שאי אפשר להקפיד שלא יפלו מים על העכו"ם ע"י קטן או בעל חי ויעליל עליו, ונמצא שאין הבית ראוי לתשמיש כלל.

ומסקנתו שמכיון שחששות השוכר יש בהן ממש וגם קרוב לסכנת נפשות, הרי זה כנפל הבית וכדעת הטור והשו"ע שמחשב עמו השכר שעד הנפילה, וגם כאן יתן לו השכר כפי מה שדר בו ויצא השוכר מן הבית ולא ישלם יותר. וע"ע שם שהביא תשובות מכמה וכמה פוסקים בזמנו לשאלה זו.

לרישום ועדכון שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל: 03-543-5757

איכסיף לסוף איגלאי מילתא וכו'

'הן הקריבו היום את חטאתם וגו' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' וישמע משה וייטב בעיניו' (ויקרא י"ט-כ). עיין ב'אור החיים' שהקשה איך הורשה אהרן להורות הלכה בפני משה רבו ע"ש באורך. והנראה עפ"י מה שבארנו ברמזי מגלת אסתר, בענין הדין דין אמת לאמתו, מהו כפל הלשון אמת לאמתו. אך לפעמים מזמנים מן השמים ענין הטעות בלב הדיין כדי שע"כ יצא הדין לאמתו, כמ"ש בגמרא אצל רבא בענין פשיעה בבעלים (ב"מ זז). איכסיף רבא לסוף איגלאי מילתא כו'. וזה (זכריה ח טז) 'אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם' ע"ש באורך. וזה שהיה כאן שהוצרך בע"כ אהרן לטעות להורות הלכה בפני משה רבו, כדי שע"כ יצא הדין לאמתו, כי אם היה שואל ההלכה למשרע"ה לא היה כן כמו שאח"כ באמת הודה לדבריו, וד"ל.

(תפארת שלמה, שמוני)

הכישה במקל והיא תבו

'האספו ואגידה לכם את אשר יקרה אתכם באחרית הימים' (בראשית מט א). 'יבואר עפ"י מ"ש בכתוב (שה"ש א ד) 'משכני אחריך נרוצה', פירוש אנו מתפללים להקב"ה להמשיך אותנו אליו במדת החסד ואנחנו נרוצה אחריו. כי בענין קנין משיכה הוא ב' אופנים, הא' הכישה במקל והיא תבוא, והב' קוראה לה והיא באה, והנה באופן הראשון בבחינת הכישה במקל הנה כבר לקינו והוצללנו בכובד הגלות המר, אך אנו מצפים להיות הגאולה וישועה באופן השנית בבחינת קוראה לה והיא באה. וז"ש יעקב אבינו 'את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', שהיה מתפלל על אחרית הימים קודם ביאת הגואל שאין בנו עוד כח לסבול היסורים מכובד הגלות המר, הנה יקרא אתכם בקריאה בעלמא ויהיה המשיכה אליו בקריאה והיא בבחי' הדעת ולא ע"י יסורים ח"ו, אז (איכה ה כא) 'השיבנו ה' אליך ונשובה בתשובה שלימה חדש ימינו כקדם'.

(תפארת שלמה, יחזי)

כי יקרא פרט למזומן

כתיב 'בסוכות תשבו שבעת ימים וכו' בהוציא אותם מארץ מצרים' ואיתא בזה"ק דמצות סוכה מרומזת במצות שילוח הקן, כי סוכה היא בחינת 'כנשר יעיר קנו על גזוליו ירחף'. וקשה הא בשילוח הקן כתיב 'יקרא' פרט למזומן, ובמצות סוכה בעינן הכנה להמצוה, דהא ד' ימים שבין יום הכפורים לסוכות הם ימי ביקור והכנה למצות סוכה, ועי"ז אינם עושים עוונות כדאיתא בטוש"ע. אך הענין הוא, שהסוכה בפני עצמה היא דירת עראי ואין הלכה כר"י דס"ל סוכה דירת קבע בעינן, ולעשות סוכה זו צריכים הכנה, אבל אח"כ כשיושבים בסוכה ומקיימים המצוה כדבעי, אז חשיבות המצוה עושה אותה לדירת קבע, כי הדעת של המצוה עושה אותה קבע ממילא, כמו בשבת דאפילו אכילה עראי קובעת למעשר, שעל ידי חשיבות המצוה של וקראת לשבת עונג נעשית האכילה קבע, כמו כן בסוכה ההכנה מקודם צריכה להיות לדירת עראי דוקא, ואח"כ מחמת חשיבות המצוה נעשית דירת קבע ממילא בלי הכנה, בחינת 'כי יקרא' פרט למזומן.

(דעת משה מהרה"ק רבי משה מבאיאן זצ"ל, סוכות)

(דעת משה מהרה"ק רבי משה מבאיאן זצ"ל, סוכות)

גם לילד שלך מגיע!

חומש 'עוז והדר'

סבא לומד דף היומי בְּשֶׁפֶה בְּרוּכָה של עז והדר,
אבא מכין את השעור עם מְתִיבָתָא של עז והדר,
אברהמי לומד בְּיָשׁוּבָה בְּגִמְרָא של עז והדר
וְעֵנְקִי לומד הַלְקָה בְּמִשְׁנָה בְּרוּכָה עז והדר.
מהיום גם אני לומד בעז והדר

חדש!!

חומש עוז והדר מפואר לתלמידים עם תמונות
תלת מימד מאירות עינים להמחשת הנלמד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

להגדיל תורה ולהאדירה

חדש!

גם לילדים עין והקדר

פרקי גמרא מנוקדים לתלמידים

פסוק מדקדק של הגמרא ופרוש רש"י
באורי מלים ארמיות שאינן שכיחות
הדגשת תחלת קטעים וסגיות בכל עמוד
לוח ראשי תבות בצדי הדף
טבלאות מעצבות ומסכמות
תמונות מרהיבות להמחשת המשגים הנלמדים
(בחלק מהפרקים).

להגדיל תורה ולהאדירה

להשיג בחנויות הספרים המובחרות
מוקד הזמנות: 1800-22-55-66